

Սեպտեմբեր ամսվա կլիմայական բնութագիրը և ամսական կանխատեսումը (2016թ.)

Ամռան ավարտը կլիմայական բնութագրմամբ համարվում է այն ժամանակը, երբ օդի օրական միջին ջերմաստիճանն իջնում է 15°C ցածր: Հանրապետությունում այդ անցումը տեղի է ունենում երեք ամսվա ընթացքում՝ հուլիսի առաջին օրերից (Բարձր լեռնային գոտիներում) մինչև հոկտեմբերի երրորդ տասնօրյակը (Արարատյան հովտում, Սյունիքի և Տավուշի ցածրադիր մասերում): Այնպես որ, տաք շրջաններում սեպտեմբերին դեռևս շարունակվում է եղանակային պայմանների ամառային ռեժիմը, իսկ լեռնային շրջաններում սկսվում է աշունը:

Սեպտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության տարածքի համար 13°C է: Բացարձակ առավելագույն ջերմաստիճանը Արարատյան դաշտում և ծայր հարավ-արևելքում դեռևս կարող է հասնել 35...40°C, նախալեռնային շրջաններում՝ 33...38°C, լեռնային շրջաններում՝ 30...31°C:

Օդում առաջին ցրտահարությունը մեծ մասամբ դիտվում է լեռնային շրջաններում սեպտեմբերի վերջին, սակայն առանձին տարիների (1997թ.) այն կարող է դիտվել նույնիսկ ամսվա առաջին կեսին:

Երևանում սեպտեմբերը համարվում է տարվա մեջ ամենաբարեհաճ ամիսը՝ առաջին տասնօրյակում օդի օրական միջին ջերմաստիճանը 22...23°C է, երկրորդում՝ 20°C և երրորդում՝ 18...19°C:

Հանրապետության տարածքում տեղումները բաշխվում են անհավասարաչափ, միջինը դիտվում են 33մմ, Արարատյան դաշտում, Վայոց ձորում և Սյունիքի հովիտներում՝ 6-10մմ, Լոռիում՝ 50-60մմ, Սյունիքի նախալեռներում՝ 60-65մմ:

Բազմամյա տվյալներով 12 տարի Երևանում սեպտեմբերին տեղումներ չեն դիտվել և եղել է տարի (1932թ.), երբ տեղումների քանակը կազմել է 86մմ, որը գերազանցել է նորման 9 անգամ: Առատ տեղումներով տարի է եղել նաև 2009թ. սեպտեմբերը, երբ ամսական տեղումների քանակը Երևանում կազմել է 70մմ, որն էլ գերազանցել է նորման 7 անգամ: Տաշիրում տեղումների առավելագույն քանակը եղել է 218մմ, իսկ նվազագույնը՝ 12 անգամ նորմայից պակաս՝ 5մմ (1950թ.):

Տեղումներով օրերի թիվը ևս անհավասարաչափ է բաշխված՝ Լոռիում միջինը 12 օր, Արարատյան դաշտում՝ մինչև 4 օր: Բարձր լեռնային շրջաններում և Գեղարքունիքում ամսվա երրորդ տասնօրյակում կարող է առաջանալ ձյան ծածկ:

Ամպրոպային գործունեությունը թուլանում է՝ միջինը դիտվում է 3-6 օր, չնայած առանձին տարիների հյուսիսային կեսում կարող է դիտվել 10-20 օր: Կարկուտ դիտվում է հազվադեպ: Սյունիքում հաճախակի դիտվում է մառախուղ՝ նախալեռներում՝ 6-11, իսկ լեռնային շրջաններում՝ 14-19 օր:

Չնայած սեպտեմբերին որոշ չափով ավելանում է արևմտյան ուղղության քամիների կրկնելիությունը, սակայն դրանց արագությունը էապես չի փոխվում:

Արարատի և Արմավիրի մարզեր, Արագածոտնի նախալեռներ

Օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը սպասվում է 20...21 °C, որը մոտ է բազմամյա միջին արժեքին: Առանձին օրեր հնարավոր է օդի ջերմաստիճանի բարձրացում ցերեկը՝ մինչև 33...35°C, երրորդ տասնօրյակում՝ օդի ջերմաստիճանի նվազում՝ գիշերը մինչև 10...12°C (դիտված բազմամյա միջին բացարձակ նվազագույնը՝ 5...6°C, առավելագույնը՝ 34...35°C): Ամսական տեղումների քանակը ենթադրվում է նորմային մոտ (նորման՝ 7...10 մմ):

Շիրակի, Կոտայքի և Գեղարքունիքի մարզեր, Արագածոտնի մարզի լեռնային շրջաններ

Օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը սպասվում է 11...13 °C, որը մոտ է բազմամյա միջին արժեքին: Առանձին օրեր հնարավոր է օդի ջերմաստիճանի բարձրացում ցերեկը՝ մինչև 22...26°C, երրորդ տասնօրյակում՝ օդի ջերմաստիճանի նվազում, գիշերը մինչև 2...5°C (դիտված բազմամյա միջին բացարձակ նվազագույնը՝ -1...+2 °C, առավելագույնը՝ 25...27°C): Ամսական տեղումների քանակը ենթադրվում է նորմային մոտ (նորման՝ 25...35 մմ):

Լոռու մարզ

Օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը սպասվում է 12...15 °C, որը մոտ է բազմամյա միջին արժեքից: Առանձին օրեր հնարավոր է օդի ջերմաստիճանի բարձրացում ցերեկը՝ մինչև 22...25°C, երրորդ տասնօրյակում՝ օդի ջերմաստիճանի նվազում՝ գիշերը 2...6 °C (դիտված բազմամյա միջին բացարձակ նվազագույնը՝ -1...+2 °C, առավելագույնը՝ 26...28 °C): Ամսական տեղումների քանակը ենթադրվում է նորմային մոտ (նորման՝ 32...46 մմ):

Տավուշի մարզ

Օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը սպասվում է 15...18 °C, որը մոտ է բազմամյա միջին արժեքից: Առանձին օրեր հնարավոր է օդի ջերմաստիճանի բարձրացում ցերեկը՝ մինչև 26...30°C, երրորդ տասնօրյակում՝ օդի ջերմաստիճանի նվազում՝ գիշերը մինչև 5...9 °C (դիտված բազմամյա միջին բացարձակ նվազագույնը՝ 3...7°C, առավելագույնը՝ 28...29°C): Ամսական տեղումների քանակը ենթադրվում է նորմային մետ (նորման՝ 38...40 մմ):

Վայոց Ձորի մարզ

Օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը սպասվում է հովտային շրջաններում 20...21 °C, լեռնային շրջաններում՝ 13...14°C, որը մոտ է բազմամյա միջին արժեքին: Առանձին օրեր հնարավոր է օդի ջերմաստիճանի բարձրացում ցերեկը հովտային շրջաններում մինչև՝ 33...35 °C, լեռնային շրջաններում՝ 21...25°C, երրորդ տասնօրյակում օդի ջերմաստիճանի նվազում՝ գիշերը հովտային շրջաններում մինչև՝ 10...12°C, լեռնային շրջաններում՝ 3...5°C (դիտված բազմամյա միջին բացարձակ նվազագույնը՝ հովտային շրջաններում՝ 6...7°C, լեռնային շրջաններում՝ 0...+1°C, առավելագույնը՝ հովտային շրջաններում 34...35°C, լեռնային շրջաններում՝ 24...25°C): Ամսական տեղումների քանակը ենթադրվում է նորմային մոտ (նորման՝ հովտային շրջաններում 10...15 մմ, լեռնային շրջաններում 22...23 մմ):

Սյունիքի մարզ

Օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը սպասվում է հովտային շրջաններում 19...21 °C, լեռնային շրջաններում՝ 12...13 °C, որը մոտ է բազմամյա միջին արժեքին: Առանձին օրեր հնարավոր է օդի ջերմաստիճանի բարձրացում ցերեկը հովտային շրջաններում մինչև՝ 33...35 °C, լեռնային շրջաններում՝ 23...26 °C, երրորդ տասնօրյակում՝ օդի ջերմաստիճանի նվազում՝ գիշերը հովտային շրջաններում մինչև՝ 7...10°C, լեռնային շրջաններում՝ 4...6 °C (դիտված բազմամյա միջին բացարձակ նվազագույնը՝ հովտային շրջաններում՝ 7...9°C, լեռնային շրջաններում՝ 4...5°C, առավելագույնը՝ հովտային շրջաններում 32...34°C, լեռնային շրջաններում՝ 28...29°C): Ամսական տեղումների քանակը ենթադրվում է նորմային մոտ (նորման՝ հովտային շրջաններում 13...43 մմ, լեռնային շրջաններում 19...61 մմ):

Երևան քաղաք

Օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը սպասվում է 20...21 °C, որը մոտ է բազմամյա միջին արժեքին: Առանձին օրեր հնարավոր է օդի ջերմաստիճանի բարձրացում ցերեկը՝ մինչև 33...35 °C, երրորդ տասնօրյակում՝ օդի ջերմաստիճանի նվազում՝ գիշերը մինչև 8...10°C (դիտված բազմամյա միջին բացարձակ նվազագույնը՝ 6...8°C, առավելագույնը՝ 34 °C): Ամսական տեղումների քանակը ենթադրվում է նորմային մոտ (նորման՝ 9 մմ):

Սևանա լճի 2016թ. հուլիս ամսվա ջրային հաշվեկշիռը

Սևանա լճի ավազանում հուլիսին ամսական միջին ջերմաստիճանը եղել է 15.7...17.4°C, որը նորմայի սահմաններում է դրական շեղումով:

Ամսվա ամենաբարձր ջերմաստիճանը գրանցվել է հուլիսի 21-ին՝ 30.0°C, երբ օրական միջին ջերմաստիճանը բարձր է եղել նորմայից 2.4...5.8 աստիճանով:

Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանը գրանցվել է հուլիսի 12-ին՝ 5.0...9.0°C, երբ օրական միջին ջերմաստիճանը նորմայից ցածր է եղել 2.2...4.0 աստիճանով:

Ամսվա ընթացքում տեղումները կազմել են նորմայի 125-180% (Շորժայում՝ 96%, Մարտունիում՝ 218%):

Ամսվա ընթացքում գետերով ջրի մուտքը Սևանա լիճ կազմել է նորմայի 93%, տեղումների քանակը լճի մակերևույթի վրա եղել է 71.3 մլն.խոր.մ, որը կազմում է նորմայի 140%, գոլորշացումը լճի մակերևույթից եղել է 145.5 մլն.խոր.մ, որը կազմում է նորմայի 128%:

Սևանա լճի մակարդակը ամսվա ընթացքում իջել է 5.1սմ և կազմել՝ 1900.717մ:

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ը ն դ ա մ Ե ն ը (մլն. մ ³)			ամսվա ընթացքում
	ըստ տասնօրյակների			
	1	2	3	
ՄՈՒՏՔ				
Լիճը թափվող գետերով	19.6	14.2	11.8	45.6
Արփա - Սևան թունելով	2.48	2.17	0.73	5.38
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	25.2	11.5	34.6	71.3
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90
Այդ թվում Արփա-Սևան թունելով	0.39	0.39	0.40	1.18
Ընդամենը	50.27	30.86	50.23	131.36
ԵԼՔ				
Հրազդան գետով	22.35	17.47	27.81	67.63
Գոլորշիացում լճի մակերևույթից	38.5	40.5	66.5	145.5
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.2
Ընդամենը	61.25	58.37	94.71	214.33
Կուտակում (նվազում)	-10.3	-19.3	-35.9	-65.5
Բացարձակ անկապք	-0.68	-8.21	-8.58	-17.47
Հարաբերական անկապք %	1.11	14.1	9.10	8.15

Բնութագրեր	Լճի մակարդ.մ	Լճի մակերեսը.կմ ²	Լճի ծավալը.կմ ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.768	1281.050	38.5204
Ամսվա վերջին օրը	1900.717	1280.567	38.4549
Միջին ամսական	1900.727	1280.662	38.4677

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում - 0.051 (մ)
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.16 31.07.16 ընթացքում 0.527 (մ)
 Մակարդակի փոփոխությունը 31.07.15 31.07.16 ընթացքում 0.260 (մ)

«ԱԻՆ Հիդրոմետր ծառայության
 տնօրեն՝ Լ.Վարդանյան»